

SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
 V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
 Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznauila (inzerati) se sprejemajo in veljá tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/4 6. uri popoldne.

Štev. 242.

V Ljubljani, v ponedeljek 20. oktobra 1884.

Letnik XII.

Deželni zbor kranjski.

XIV. seja, 18. oktobra 1884.

(Dalje.)

Pri IX. naslovu (Javne stavbe) govoril je gosp. deželni predsednik in izrekel željo za uvrstitev ceste skoz Kopačnico med okrajne ceste. Gosp. poslanec Detela je odgovarjal, da se bode to zgodilo, ko bo cesta dovršena, in da se zdaj ne more reči, ali bo okrajna cesta ali ne, ker ne morete biti obe tamošnji cesti okrajni cesti, ob enem pa predlaga, da naj se sme v letu 1884 ostali znesek kredita za cestne stavbe, ako bode treba, porabiti v ta namen v letu 1885. Ta predlog se sprejme. Druge točke se sprejmó brez ugovora.

Vsa potrebščina znaša	525.665 gld. 27 ¹ / ₄ kr.
Zaklada pa je	137.540 " 24 ¹ / ₂ "
Tedaj bode primanjkovalo	388.125 gld. 2 ³ / ₄ kr.

Ta izvanredna primanj-kava je povzročena vsled tega, ker se je cela primanj-kava pri normalno-šolskem zakladu z 89.541 gld. — kr. navalila na deželni zaklad ker so se stroški za prisilno delavnico za 6.859 " 74³/₄ " zvišali, ker se je nadalje za obrtne šole 5.000 " — " in za pripravna dela za dolensko železnico 5.000 " — " dovolilo.

Če se odtegnejo vsi ti izvanredni stroški v skupnem znesku	106.400 " 74 ³ / ₄ "
od cele primanj-kave	388.125 " 02 ³ / ₄ "
ostane primanj-kave	281.724 gld. 28 kr.
ki je v primeri z ono v proračunu pretečenega leta z	280.023 " 47 "
le za	1.700 gld. 81 kr. večja.

Finančni odsek, ki je dobro spoznal, da so vzroki temu deficitu le vedno rastoči stroški, ktere zahteva vlada leto za letom za ljudsko šolstvo, iskati

je moral druga sredstva, da pokrije ta deficit, ker je bil tega prepričanja, da se že tako napete moči rednih davkoplačevalcev ne morejo še bolj nategovati, in se je za tega del odločil, posnemati druge dežele in predlagati, da se obdačijo žgane pijače, kakor se to že davno godi pri Štajarskem in Solnogradskem deželnem zboru.

Mislil je tudi, da bi se ta uvedba dala opravičiti iz etičnih ozirrov.

Zgoraj izkazana potrebščina znaša	525.625 gld. 27 ¹ / ₄ kr.
zaklada pa	137.540 " 24 ¹ / ₂ "
primanj-kave je tedaj	388.125 gld. 02 ³ / ₄ kr.

ktera se ima pokriti.

1. Z 20% doklado na davek užitnine od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa, in sicer od letnih najemščin po izkazu finančnih uradov v znesku 71.356 " 26 "

2. S samostojno naklado 3 gold. od vsakega hektolitra porabljenih žganih pijač v znesku 30.000 " — "

Po izkazih finančnih uradov in vodstev Ljubljanskih postaj južne in državne železnice uvaža se vsako leto na Kranjsko blizo 17.000 hetrolitrov špirita.

3. Z 21% doklado na vse neposrednje davke za l. 1885 v skupnem znesku po izkazu finančnih uradov 1.319.700 gld., toraj z letnim zneskom	277.137 " — "
tedaj skupaj s	378.493 gld. 26 kr.

V primeri s primanj-kavo	388.125 " 02 ³ / ₄ "
se kaže naposled deficit	9.631 gld. 76 ³ / ₄ kr.

ki se bode pokrtil in obstoječe blagajnične gotovine.

Sprejmó se toraj sledeči predlogi finančnega odseka.

1. Skupna potrebščina deželnega zaklada za l. 1885 v znesku 525.635 gld. 27¹/₄ kr. in dohodki v znesku 137.540 gld. 24¹/₂ kr. se potrdijo.

2. Za potrebno zaklado primanj-kave v znesku 388.025 gld. 02³/₄ kr. naj se za leto 1885 pobira.

a) 20% priklada na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa;

b) samostojna naklada 3 gld. od vsakega hektolitra porabljenih žganih pijač;

c) 21% priklada na celo predpisano svoto vseh neposrednih davkov z vsemi državnimi prikladami vred;

d) konečna primanj-kava pokrije se iz obstoječe blagajnične gotovine.

3. Dežela se ob jednem zaveže povrniti one deželne naklade od žganih pijač, ki se plačujejo v Ljubljani, v slučajih, v kterih mora mestna občina Ljubljanska mestne doklade po obstoječih ukazih povrniti, da bodo te deželne naklade zadevale le porabo.

4. Deželni odbor je pooblaščen in se mu ukazuje, da v zvezi z visoko deželno vlado izdela potrebne ukaze in postopanje gledé prestopkov, ki zadevajo samostojne naklade.

5. Deželnemu odboru se naroča, da preskrbi Najvišje dovoljenje za sklepe pod 2. a, b, c in 3.

Prične se potem obravnava o lastni režiji v blaznici na Studencu. Poročevalec gosp. Detela v imenu odsekove večine predlaga:

„Slavni deželni zbor naj sklene:

Deželnemu odboru se naroča, da stopi s kongregacijo usmiljenih sestrá v dogovor gledé premembe dotične pogodbe z dné 21. avgusta 1880, v ta namen, da se več toček dotične tarife zniža, na podlagi deželnemu odboru podane ponudbe z dné 25. septembra, št. 691, kakor tudi gledé v tej zadevi pridobljenega gradiva, ter da sklene z omenjeno kongregacijo za deželni zaklad ugodnejšo pogodbo zaradi hrane in postrežbe za blazne na Studenci.

V tem slučaju pa, ako bi se deželnemu odboru to ne posrečilo, se isti pooblasti, da redu usmiljenih sestrá pogodbo z dné 21. avgusta 1880 do 15. avgusta prihodnjega leta odpové.“

26.

LISTEK.

Mladega Gašparja življenje in trpljenje.

Prosto poslovenil I. S. Gombarov.

(Dalje.)

Ko je Gašpar šel s Karlovea domov, prišel je tudi v frančiškanski samostan v Brežicah. Opoldne je tam prav ponižno pozvonil in prosil za skledico juhe. Zdelo se mu je, da je bil vratar voljen njegovo prošnjo uslišati, pa prej ga je še prašal to in drugo. Gašpar je odkritosrečno pripovedoval, da je Karlovski študent, da je dobro šole izvršil in da je zdaj domov gredé postal jako lačen pa brez denarja. Na to pater hudo pogleda in se zareži: „Če si ti Karlovski študent, tedaj pa le hodi v božjem imenu po svojem potu, kajti ni še tri dni minulo, kar je tak študent pri nas spal, posteljo ognjusil in prte vkral, potem pa zginil. Bo pa gotovo en potepin, kakor drugi.“ Rekši to, je zaprl vrata pred Gašparjevim nosom. Tako mnogokrat jeden nepoštenovič vsem drugem srečo kviri.

Da Gašparju tudi o počitnicah ni bilo predobro in predolgočasno, dobil je grižo. To pa je bilo tako. V Prihovi je bilo mnogo griže, ko je prišel Gašpar na počitnice. Sestra mu je to takoj povedala in dostavila, da jih je že 40 v fari za grižo umrlo in bi jih še več, ko ne bi padar imel takega olja zoper grižo, ki vsakega obvaruje, kdor si ž njim trebuh namaže. Vsled tega poročila je bil Gašpar v velikem strahu, da bi tudi njega utegnila griža popasti in padarjevo olje njemu morebiti vendar ne bi pomagalo. Ni mu dišalo ne jesti ne piti, kar se še o njem ni nikoli slišalo. Želel je sestri lahko noč ter odšel spat. Dolgo se je valjal po postelji, pa ni mogel zaspati, kar ga oblije mrzel pot, v želodeu ga začne žgati in ščipati, da je moral vstati in na prosto iti. Mislil si je: „Je pač škoda, da bi svojo mlado življenje že zdaj končal, boljše bi bilo, ko bi zarad starosti umrl!“ Tedaj se spomni na padarjevo olje, ki bi mu vendar utegnulo pomagati. Zleze toraj v sestrično spalnico, vleže se na klop pri peči in javče: „Ah, sestra, ljuba sestra, z menoj je proč! jaz imam že grižo, morebiti celó dve, — daj mi olja!“ Sestra hitro vstane in mu dá olja. Gašpar ni utegnil misliti,

kaj ima z oljem storiti, toraj naglo steklenico odpré in olje izpije. Le en požirek je naredil in kakor mrtev je ležal na klopi.

„Kaj mu neki je“, si misli sestra in naredi luč. Mrtev še sicer ni bil Gašpar, pa tako hudo mu je bilo, da je resno na smrt mislil; zdelo se mu je, kakor da bi mu kdo z žarečo roko čreva in želodec preobračal. Žalostno se je ozrl na sestro, in potem —

Potem je šla sestra vun, prinesla skledo vode in je osnažila sebe, peč, klop in tla, kajti — — —

Kajti sestra mu je bila dala mesto olja za mazanje, jelenoveca, ki ga je Gašpar izpil. Ko je padar o tej čudni vračitvi slišal, naredil je čudno-resen obraz in rekel: „Čudom se čudim, da študenta ni mrtud zadel. To je hujše od konjskega zdravila, mora toraj Gašpar močnejšo natoro imeti od konjske. — Jaz pač nikomur tega zdravila zoper grižo ne svetujem, čeravno je Gašparju pomagalo. Bolje je za te, če misliš, da nimaš konjske natore, ter z jelenovcem snažiš maroge v obleki in ne vračiš ž njim griže.“

V takih in enakih nadlogah je Gašpar vkljub vsem zaprekam šesto latinsko šolo dokončal.

Za njim obširneje govori poročevalec manjšine dr. vitez Bleiweis tako-le:

Iz stališča previdno računajočega deželnega poslanca moral sem z ozirom na ogromne stroške, ktere plačuje naša revna dežela vsako leto za oskrbovanje blaznih, staviti lansko leto predlog, naj se vpelje na Studenci lastna režija. Veliko let že delujem v blaznicah, osem let na Studenci, mislil sem toraj in imel nado, da vsled mojih praktičnihkušenj in dobrih informacij mi pač ne bode treba zagovarjati danes stališča manjšine odseka v ta namen izvoljenega. Na drugo stran moral sem pa tudi pričakovati, da se mi boče od vseh strani vsaj to pripoznalo, da sem storil le svojo dolžnost kot deželni poslanec, ko sem hotel po tem načinu odremeniti deželo. A varal sem se, razposlal se je mojim gospodom kolegom in tudi drugim osobam po deželi neki pamflet, v katerem je nakopičeno toliko neresničnosti in zvijače, ob enem pa tudi se mi očitalo, da sem imel pri stavljenji svojega predloga dvojni namen, odpraviti usmiljene sestre iz dežele in sebi kaj prislužiti. To je nesramno in neopravičeno natolcevanje in jaz bi želel, da bi se bil podpisal skladatelj tega pamfleta, kakor se to spodobi poštenjaku. Razvidno je pa ravno iz tega pamfleta, da je moj predlog zadel v centrum, ker se je oglašila kod anonimus najbolj prizadeta osoba in znano je vsem, da se oglasi taisti, kteremu se stopi na prste. Ko sem stavil predlog, imel sem dvojni namen, prvič prihraniti deželi vsako leto veliko svoto, drugič koristiti bolnikom in zavodu. Navesti hočem le nekatere točke, da bodete razvideli, koliko preveč plača dežela na leto najemniku. Celi inventar na Studenci znaša 10790 gld. 23 kr. V tem inventaru znašajo one stvari, ktere se morajo vsako drugo ali tretje leto popraviti ali ponoviti 3599 gold. 86 kr. Celi drugi inventar, to so postelje, mize, postelna odeja, ne potrebuje poprave ali obnovitve deset in več let, in vendar plačuje dežela redno za vzdrževanje inventara, ktero reprezentuje svoto 10.797 gld. 23 kr., vsako leto nad 3000 gld., toraj več kot 33 procentov. Druga velikanska svota je hrana za umobolne, za ktero plačuje zdaj dežela vsako leto za 100 bolnikov 11.520 gld., pri lastni režiji pa bi znašala hrana za 100 umobolnih s kruhom in vinom vred 8946 gld. Ako se pa še oziramo na sosedne dežele, v kterih je lastna režija v blaznicah že z vspehom vpeljana, posebno na Celovško blaznico, vidimo, da se ondi bolniki še veliko bolj po ceni oskrbujejo, da so tam cene za posamezna jedila izdatno manjša, kakor pri nas, in da bi naš sedanji jedilni list veljal za osobo le 19⁵/₁₀ kr. na dan, skupna svota izdatka za hrano umobolnih bi se zmanjšala od 8946 gld. na 7506 gld. Prištedilo bi se toraj vsako leto pri hrani umobolnih 4000 gld., o resnici moje trditve se lahko vsak prepriča iz računov in cen, ktere je poslalo vodstvo blaznice ter magistrat Celovski. A tudi pri drugih potrebščinah režije se zamore še mnogo prihraniti, temu ni oporekel nijen član dotičnega odseka, vendar se ne bodem spuščal v podrobnosti tega računa, omenil sem le glavne režijne točke, iz kterih se razvidi velika korist lastne režije. Preidem zdaj na dohodek, ki bi ga imela dežela pri lastni režiji od gospodarstva, namreč dohodek iz hleva, polja in vrta. Čeravno se moj račun, kterega so potrdili izvedenci, kojim

je znan svet in vse okoliščine posestva na Studenci, se ni vjemal z nazori odsekov večine, vendar ne polagam toliko vrednosti na denarni vspeh gospodarstva, kterega sem pa vendar nastavljal s pritrjenjem odseka na 600 gld., poglaviten dobiček pri gospodarstvu pride bolnikom v korist. Tukaj je v prvi vrsti psihiatričen vspeh merodajen in velike vrednosti. V novejšem času se po vseh deželah ne zida več velikanskih hiš za dragi denar, povsod se zdaj izdelujejo bolj po ceni kolonije, v kterih se blazni izdatno porabijo pri celi ekonomiji v hlevu in celo pri raznih s kmetijstvom združenih obrtih. Taka kolonija je v Altscherbitzu na južnem Nemškem, dospeli so tam že skoro do vspeha, da bodejo kmalo brez deželnih doneskov oskrbovali 300 bolnikov, kteri si bodo sami zaslužili svojo oskrbovalnino. Isto sklenili so letos v deželnem zboru nižjeavstrijskem, ter bodejo po tej poti ne samo dosegli hitreje povoljnega vspeha v ozdravljenji, ampak tudi bolj ceneje oskrbovali bolnike. V tem tiči velika korist lastne režije, na Studenci je vedno do 20 blaznih za delo pripravnih na razpolaganje, teh bi lahko porabili pri izdelovanji in vzdrževanji inventara, na polju in travnikih, v hlevu, kuhinji in pri perilu. Zdaj pa pri vseh teh delih ni mogoče, najemnik rabi bolnike le tam, ker mu to kaže lastna korist in to je še odvisno od njegove dobre volje. Pač je v pogodbi izrečeno, da ima odškodovati delajoče blazne, kar tudi stori, a nikjer ne stoji, da jih mora rabiti. V hlevu, kuhinji, pri perilu in inventaru ne dobivajo za to pripravniki bolniki dela pri najemniku, ker mu to ne kaže, vsled tega ostane velik del blaznih brez dela, to je pa škodljivo umobolnim, zakasne ali onemogoči ozdravljevanje, kar je na škodo fondu. A tudi dostojno gospodarstvo ovira psihiatričen vspeh, celo osobje na Studenci, od prvega strežaja do zadnjega hlapca je v službi najemnika, on prosto disponira z strežajskim osobjem, jim odkáže dela, ktera so dostikrat v protislovji z njihovimi dolžnostmi, kot strežaji. Tudi imajo naravno le bolj korist svojega jih plačujočega gospodarja pred očmi in se manj ozirajo na potrebe bolnikov. Pritožbe zaradi slabe hrane od strani bolnikov strežaji le redkokrat oglašajo, ker bi tako oškodovali gospodarja. Da je pa dobro in le enemu gospodarju podložno strežajstvo prvo in glavno načelo dobro vredjene blaznice, pripozna celi izobraženi svet, zaradi tega se tudi strežaji v blaznicah bolj plačujejo in so se celo ustanovile šole za odgojitev dobrih blažničnih strežajev.

Najemnik gleda v prvi vrsti na to, da dobi take strežaje, kteri so po ceni in dobri poljski delavci, ali so pa razumni, milosrčni in potrpežljivi oskrbovatelji bolnikom, ga toliko ne zanima. A tudi plača, ktero plačuje najemnik, ni taka, da bi dobil dobre strežaje, da so pa slabo plačani strežaji male vrednosti, je očitvidno. Pridem zdaj na delovanje usmiljenih sester v naši blaznici. Naglašati moram pred vsem, da v polni meri pripoznam velike zasluge posameznih sester za postrežbo bolnikov, trdim, da ni koristno za zavod, naj se imenuje bolnišnica ali blaznica, če je strežba bolnikov in podvzetstvo za režijo in hrano v eni roki, ker so si te dolžnosti dostikrat navkriž in premnogokrat prevladuje človeška slabost. Za blaznico pa redovne stežajke niso posebne vrednosti, to priznajo tudi

same, ker povsod, kakor tudi na Studenci, opravljajo službo v vseh oddelkih posvetni strežaji, one opravljajo le službo nadstrežajk. Važno je dalje, da se strežaji v blaznicah ne menjavajo premnogokrat, kar se pa pri najemniku zaradi slabega plačila vedno godi. A tudi v drugem obziru je delavnost redovnih strežajk le dvomljive vrednosti. V blaznicah je strežba bolnikov zelo različna od bolnic, tam se potrebujejo posvetni in krepki ljudje, kteri se ne sramujejo ali bežijo, ako bolnik kako neslano pové, svojo obleko raz sebe vrže in v adamski noši okoli hodi, treba je pa tudi imeti fizičnih moči, da se vkroti besni bolnik.

Za vse te posle niso slabotne sestre, zatoraj naj bi one, kakor dosedaj, le opravljale posel nadstrežajk, nadzorovale bi posvetne strežaje in pazile, da se vsem ordinacijam zdravnikov zadosti. Tako službo opravljajo tudi v Graški blaznici, ter dobivajo za njih delovanje primerno odškodnino. Slišali smo od poročevaleca večine, da hoče najemnik odjenjati nekoliko pri kruhu in vinu. Red, kateréga namen gotovo ne sme biti pridobiti si posvetnega bogastva, zasluži že več let samo pri kruhu in vinu 1400 gld. in tako odtegne naši revni deželi svoto, ktera bi se lahko obrnila v drug namen. Dokazal sem že, koliko preveč se plača najemniku za vzdrževanje inventara, namreč več kot 1500 gld., dokazal sem lansko leto, da plača dežela neopravičeno previsoko oskrbovalnino 28 krajcarjev na dan in za osobo na Studenci, kar znaša 1400 gld., ker je trditev, da so strežaji na Studencu dražji, kot v Ljubljani, neresnična, vrh tega pa mora še dežela skrbeti za kurjavo na Studenci. Toraj samo pri teh treh rubrikah plača dežela najemniku preveč 4030 gld. na leto. Očitvidno je toraj, da se zamore mnogo prihraniti, a mogoče je to pri vseh potrebščinah le pri lastni režiji, višje vrednosti je pa vspeh iz psihiatričnega ozira in vsled odprave bolnikom in zavodu škodljivega dvojnega gospodarstva. Od več strani ugovarjalo se je tudi, s kacimi težavami bi se dala uvajati lastna režija in kako komplicirana bi bila kontrola. Temu nasproti le navedem, da je po vseh bolnišnicah in blaznicah, v kterih je lastna režija že mnogo let z vspehom vpeljana, administracija samo taka, kakor bi bila na Studenci, dotični vodja z ekonomom vred imata skrbeti za vse potrebščine blaznice, ter sta odgovorna in pod kontrolo deželnega odbora, kakor je enako v prisilni naši delavnici z vspehom vpeljano. Na Studenci je taka administracija še veliko ložji izpeljiva, ker se ondi število bolnikov in strežajstva nič ne spreminja, jedilni list je zmirom enak, natanko se dá preračunati koliko in kacega materijala se bode potrebovalo vsaki mesec, zatoraj je pa tudi računanje in kontrola brez vsacih težav.

Dokazal sem na podlagi natančnih računov v odseku, da bi si dežela veliko svoto prihranila pri lastni režiji, da bi se po tej poti tudi dosegel hitreje psihiatričen vspeh, kar je zopet zakladu na korist, odprava škodljivega dvojnega gospodarstva, stroga disciplina in boljša hrana so pa tudi vspehi, katerih vrednosti se ne more in ne sme prezirati. Redu pa bi bilo tudi zanaprej mogoče, sodelavati pri postrežbi bolnih v blaznici na studenci in sicer v isti meri, kakor dozday, le s tem razločkom, da bi sestre opravljale službo nadstrežajk, red, kot celota, pa ne ostal več podvzetnik, kteri plačuje in ukazuje celemu na Studenci nastavljenemu osobju. Narisati Vam hočem le še prihodnost, ako sprejmete predlog večine. Če bode deželni odbor popraševal najemnika, v kterih rubrikah je pri volji odjenjati, bode pogojno odjenjal pri kruhu in vinu, morebiti tudi pri vzdrževanju inventara, a dokazati sem bil v stanu, da je ta svota veliko premajhna proti oni, ktera bi se dala prihraniti pri vseh točkah režije in hrane po vpeljavi lastne režije, vrh tega se bi pa postavila organizacija blaznice na zdravo stališče. Ker bodejo toraj — ako pritrđite večini — ostale pri starem vse napačnosti dosedanjega škodljivega dvojnega gospodarstva in ovire v psihiatričnem obziru, zaradi tega manjšina tudi drugo leto ne bode mogla odjenjati od svojih tirjatev, in zopet in zopet bode prišla z utemeljenimi dokazi, tako dolgo, da Vas bode od vsestranske koristi vpeljave lastne režije prepričala, silili Vas bodejo pa k temu še bolj od leta do leta rastoči stroški za oskrbovanje blaznih. Ako hočete naši revni in z bremenami za oskrbovanje bolnih in blaznih preobloženi deželi dobro, ako hočete zboljšati stan bolnikov in pripomagati k hitrejšemu psihiatričnemu vspehu, bodete pritrđili predlogu manjšine.

Konečno predlaga:

Gašpar je toraj gimnazijo dovršil. Kakošni početki pač takrat dijaka obhajajo, ko gimnaziji slovó da! Takrat so njegovi koraki trdnejši, njegova postava bolj ravna in samosvestna, njegov pogled prostejši in drznejši, govor odločen, lasje mu ne visijo več ponižno po čelu, bodoče brke se po stokrat na dan pogledajo in drzno zavijajo, če je le količkaj maha videti, pipo očitno po ulicah, cestah in potih na sprehod nosi in gosti dim iz nje na levo in desno spušča, krčma in pivarna mu niste več zgubljeni raj, ampak široko ste odprti žejnemu študentu, ki se oblastno vsede k najlepši mizi brez strahu, da bi se potem moral v luknji trezniti. Poprej je moral celi kup knjig pod pazduho v šolo nositi in ondu v strahu in trepetu odgovarjati ali pisati in še zraven poslušati oistre pušice čmernega profesorja, zdaj pa hodi študent s paličico kot svobodni državljan v kolegije ali pa tudi izostane, če se mu ne ljubi profesorja poslušati; in naj tudi celi teden izostane in nič ne študira, profesor vendar ne sme zavoljo tega gospoda študenta grajati ali mu slabe razrede dati. Čemu bi neki bil drugače svobodni akademski državljan?

Gašparju je bil v zadnjih počitnicah svak vso dedščino izplačal, in vkljub temu, da se je prvič v svojem življenju od pete do glave novo obleko omislil, mu je še vendar 100 gld. v žepu ostalo. Za velike šole je bil to prijeten začetek, drugače kakor v srednjih šolah, ko so mu oče dve dvajsetice dali, rekoč: „To imaš denar, pa glej, da ne boš postal lump.“

Bilo je že pozno v jeseni, ko se je Gašpar poslavljaj, ter odpravljaj na velike šole študirat. Ko je zadnji dan vzel klobuk in palico in se tudi pri domačih poslovil, so ga vsi domači in sosedni spet lepo prijazno gledali in vprašali, bo li res za gospoda študirat in Gašpar je prav resno prikimal in rekel: „Če mi dá Bog življenje in še nekaj družega je moja resna volja in trden sklepa gospod postati.“

Potem je hitro odšel po prašni cesti in kdor je srečal veselega študenta, ki si je vedno kakošno okroglo pel ali žvižgal, bil ga je vesel ter ga je prijazno pozdravljaj.

(Dalje prih.)

„Veleslavni deželni zbor naj sklene:

1. V blaznici na Studenci se vpelje lastna režija.
2. Deželnemu odboru se naroča, odpovedati dosedanjo pogodbo ređu s 1. avgustom 1885. leta, ter skleniti z redom usmiljenih sester novo pogodbo v ta namen, da nastavi red potrebno število usmiljenih sester v blaznici na Studenci kot nadstrežajke pod pogoji, kakor so v družih bolnišnicah in blaznicah navadni.“

(Dalje prih.)

Odgovor g. deželnega predsednika na interpelacijo g. Obreze.

Visoki deželni zbor!

V seji visokega deželnega zbora 1. oktobra so gg. deželni poslanci Adolf Obreza in tovarši vložili interpelacijo, v kateri so stavili do c. kr. vlade sledeča vprašanja:

1. Je li res, da se je sklep mestnega zastopa Ljubljanskega, vsled kterega se je slovenščina vpeljela v Ljubljanske ljudske šole kot učni jezik, z ukazom c. kr. deželnega sveta vstavil?

2. Ali je res, da se bode slovenščina kot učni jezik iz omenjenih šol izpodrinila in bode na nje mesto stopila nemščina?

3. Kako more slavna c. kr. vlada z ozirom na določbe temeljnih državnih zakonov to opravičiti?

Štejem si v čast, da na ta vprašanje odgovorim tako:

Najprvo moram omeniti, da sklepa mestnega zastopa Ljubljanskega, vsled kterega bi se bila vpeljela v mestne ljudske šole slovenščina kot učni jezik, deželni šolski svet ni vstavil, in tudi ga vstaviti ni mogel, kajti po § 6 državnega zakona z dné 14. maja 1869, št. 62, o učnem jeziku in o podučevanju v drugem deželnem jeziku ne določuje mestni zastop, ampak — držeč se pri tem mej, vstanovljenih v zakonih — deželno šolsko oblastvo samo, kterega sklepi in ukazi so tedaj v tej zadevi merodajni.

Naj to stvar nekoliko bolje pojasnim.

Gledé podučevanja v jezikih na glavnih ljudskih šolah je c. kr. deželni šolski svet kranjski z razpisom z dné 8. oktobra 1870, št. 316, z ozirom na zadnji stavek § 51 državnega zakona o ljudskih šolah, v zvršitev učnega reda z dné 20. avgusta 1870, št. 7648, naznanil vsem c. kr. okrajnim glavarjem in županu mesta Ljubljanskega, da je v ljudski šoli na Kranjskem, razven v šolah na Kočevskem in na Fužinah na Gorenjskem, jezik slovenski učni jezik. Ako bi se v kaki šoli zraven tega jezika učil tudi nemški jezik kot drugi deželni jezik, ravnati se je po pravilu, da se s podukom v nemščini začne še le potem, kedar znajo učenci dobro brati in pisati v materinem jeziku. Namera poučevanja v nemškem jeziku je razna, po tem kakor je ali pripravljati mladino za srednje šole, ali pa učiti se tega jezika za djansko potrebo. Prvo se doseže s tem, da se nemščina uči v čveterorazrednih šolah kot zapovedan ali obligaten predmet, drugo pa s tem, da se uči, v kolikor nanese potreba, ali to želé šolske občine, kot nezapovedan predmet. (Čl. 7. tega razpisa).

Ta naredba, po kateri se je tudi nemškemu jeziku po potrebi odkazalo mesto v slovenskih ljudskih šolah, opira se na sklep deželnega šolskega sveta z dné 8. oktobra 1870., pri katerem so sodelovali tudi gg. dr. Bleiweis kot ud deželnega odbora, deželni šolski nadzornik dr. Jarc in stolni prošt dr. Pogacar. To so možaki, ktere po pravici spoštuje vsak Slovenec.

Omenjeno naredbo je c. kr. deželni šolski svet pozneje na podlagi nasveta občinskega zastopa Ljubljanskega gledé ljudskih šol v Ljubljani deloma izpremenil, namreč s tem, da je dné 29. oktobra 1878 pod št. 2067 ukazal, da mora biti na šolah nemški jezik zraven slovenskega učni jezik, in sicer tako, da se vpelje kot tak že v drugem razređu teh šol pri poduku v računstvu, v tretjem razređu pretežno pri poduku ne samo v računstvu, ampak tudi v nemščini kot učnem predmetu, in v gornjih razredih, namreč v četrtem in petem za vse predmete, razven poduka v verstvu in v slovenščini.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 20. oktobra.

Notranje dežele.

Bodoče zasedanje državnega zbora pričelo se bo menda še le konec novembra in bo trajalo s kratkim odmorem ob božičnih praznikih do Velike noči. Tedaj pa bo državnemu zboru potekla njegova šestletna doba, razpustil se bo in nove volitve se bodo pričele po celi državi, kakor sodijo, menda meseca maja.

V **Lincu** so imeli v deželnem zboru na tapetu Rohrweckovo učiteljstvo in je poslanec liberalni, dr. Pressler s začudenjem vprašal, kdo da je v deželi gospodar ali cesarski namestnik Weber ali po škof Rudigier? Na ta poziv oglašil se je škof sam rekoč: „Po krščanski veri ste tukaj dve oblasti duhovna in posvetna. Jaz zastopam duhovno in lastna vest mi pravi, da se nisem nikdar proti svoji službi pregrešil. Kdor misli, da ni res, naj se pritoži pri metropolitu ali pa pri papeži samem. Jaz liberalizmu na ljubo, ki povsod le pustoši, kjer se prikaže, ne bodem postal verolomen in ne maram kristjanskih nazorov zatajiti!“ Poslanec Fischer je k temu še pristavil, da je ravno v Lincu liberalizem šolsko mladino že tako popačil, da jo le še s policijsko pripomočjo brzdati zamorejo.

O razdelitvi posamičnih dežel je glasoviti vodja českih Nemcev **dr. Herbst** leta 1870 še vse drugače mislil nego dandanes, kar mož na vsak način in po sili zahteva, kar je tedaj v zvezi s svojimi tovariši z nogami teptal. Leta 1870 sklenili so Nemci, med kterimi je bil tudi dr. Herbst v državnem zboru ob priliki adresne debate, resolucijo, da se hočejo na vso moč upirati ideji, po kateri bi se obstoječe dežele in deli cesarstva razkosavali in iz taistih novi deli napravljali. Tisto resolucijo so zaključili s frazo: „Naš smoter je skupno delovanje vseh narodov avstrijskih na podlagi ravnopravnosti, ne pa gospodarstvo ene narodnosti nad drugimi. Ker se strogo tega načela držimo, ne moremo nikdar pritrditi in dovoliti, da bi se ena narodnost na škodo družih povzdigovala, ali da bi se ji druge zaradi njenega prvenstva žrtvovali.“ Tako je Herbst s svojimi drugovi mislil in delal še leta 1870 meseca aprila, ko se je v avstrijskem kabinetu vsled demisije ministra Hasnerja vršila sprememba vladne sisteme; danes, štirinajst let pozneje, pa vse tisto, kar je tedaj proslavljal, v blato gazi. Tudi že lansko leto zahtevali so Nemci prvenstva sebi in svojemu jeziku ne zmenec se za enakopravnost, s katero so leta 1870 še sami ob veliki zvon bili. Ste le videli pravega vernega katoličana tako veterasto delati in govoriti? Gotovo ne; to je liberalnemu, brezvernemu neznačaju mogoče.

Vnanje države.

Srbski minister notranjih zadev peča se z mislijo, da bi bilo dobro preosnovati politične in policijske urade. Uvedli se bodo v imenovane urade adjunkti in tajniki; vrh teh priredil se bo pa še vsakemu političnemu uradu po jeden finančni uradnik, da bo davek pobiral. Srečna Srbija, ki misliš, da boš z enim samim davkarskim uradnikom shajala. Tudi Avstrija je bila na tem polji pred petdesetimi leti jako skromna. Kako pa je danes?

Iz **Niša** prinaša telegraf o upor, ki se je napravil v Prizrendu. Ob življenje sta do sedaj dva Turka in šest Srbov. Turki beže ali pa se skrivajo, kamor ravno kdo ve in zna. Da se upor zaduši, poslala je vlada iz Soluna osem batalijonov turških pešcev tjekaj. Nastali so neredi zaradi naročenega novačenja, kteremu so se ljudje vstavljali jeli. Drugi pa zopet mislijo, da je upor provzročila albanska liga, ki je zopet nekoliko znamenja dala, da je še pri življenju.

Iz Bruselja, Dovera in drugih mest prišle so v London novice, da se med anarhisti pripravlja neka silno velika in razširjena **zarota z dinamitom** za Angleško in za Belgijo. Vsled tega je London vse svoje prebrisane tajne policaje skupaj sklical, ktere je razposlal po raznih primorskih mestih po Angleškem, kakor tudi ob severnem morji po nizozemskih in Belgijskih pristaniščih, kjer se navadno ljudje izkrcavajo, ki iz Angleške ali pa tudi iz Amerike pridejo. Vsakega količkaj sumljivega jako strogo opazujejo. Da anarhisti res ne mislijo na šalo, je pač žalosten dokaz najdena ploščevinasta škatla, ki so jo v Kungtonu pod neko tribino, (vzvišen prostor za gledalce) pri ondašnji konjski dirki našli. V njej je bilo 16 dinamičnih patron ki so bile v zvezi z vžigalnic, na kteri se je poznalo, da je bila zapaljena, pa da je ona na veliko srečo sto in sto ljudi, ki so nad njo na tribini stali, — vgasnila.

Belgijci v Parizu živeči napravili so med sabo društvo, ki se imenuje belgiško-republikanska zveza. Imeli so že več sej pri kterih so sklenili v Belgiji monarhijo preukniti in republiko vpeljati.

Francoski senat sklenil je poslati zahvalno adresu svojim hrabrim vojakom v Tonkin, kjer so pod vodstvom admirala Courbeta, pod generaloma Negrier in Brière ter polkovnikom Donnier republiko zvali lavorov venec, za kterega jim srca vsih Francozov hvaležno in navdušeno nasproti bijejo.

Pretepi pri volitvah, s kterimi se je letos Evropa tako sijajno odlikovala, preselili so se tudi v sicer jako zmerno in trezno **Ameriko**. Imeli so ondi na 15. t. m. volitve, in so si pri tej priložnosti

med saboj nekoliko kožo strojili, žal da le pretrdo. V Cincinnati ubili so dva, osem so jih pa hudo poškodovali. V Ripley potolkli so tri, v zapadni Viržiniji pa kar šest do mrtvega. Hudo poškodovanih je pa menda na stotine.

Varno stopajo **Rusi** v Aziji korak za korakom proti Afganistanu, kteri je kakor klin v kladi med ruskimi naselbinami in angleško Indijo. Ravnokar se čita, da se zopet pripravljajo na priklop tistih pokrajin, ki se afganistanske meje dotikajo in niso še pod ruskim žezlom. Namen temu postopanju je, da bodo na čistem gledé kake bodoče praske, bodisi z Afganci samimi ali pa z njegovimi pokrovitelji Angleži, kteri obéudovanja vredno malomarnost gledé ruskega prodiranja razkazujejo. S toliko bolj paznimi očmi opazujejo pa indijski princ, kako se jim od leta do leta Rusi približujejo in so tudi popolnoma prepričani, da se bodo danes ali jutri v Indiji z Rusi sprijeli, če tudi Rusi sami to misel tajé. Rusija pa mora na to gledati, da si tudi v indiskem morji pribori kaj zemlje, sicer bi se ji še dostojno braniti ne bilo mogoče Angležem, ako bi jo danes ali jutri napadli. Vojska Angležev z Rusi bila bi v tem slučaju jako čudna. Rusija — velikan na suhem, Angleži velikani na morji — gledali bi se le nekaj časa pisano. Angleži bi se takoj lahko spravili nad rusko primorje v iztočnem in črnem morji, kjer bi lahko pustošili, kolikor bi jim le drago bilo. Ako se pa Rusom posreči v Aziji, če tudi še le čez dolgo let, recimo med Perzijo in srednjo Indijo po priklopu Afganistana do arabskega morja predreti (kar gotovo tudi namevarajo), potem bi bili pa že bolj kos Angležem, ker bi jih tudi v Indiji lahko na mokrem zgrabili.

Izvirni dopisi.

Iz **Trate nad Loko**, 17. oktobra. (V pojasnilo.)

Prišel sem bil z nekterimi dopisi v tem cenjenem listu naše razmere pojasniti, da si se tudi nisem nadjal, da bodo imeli kaj vspeha. — Če le molčimo, sem si mislil, bodo nas drugod blagrovani, da se nimamo zaradi nobene reči pritoževati. Pa da se imamo tudi mi pritožiti, sprevidel je, kdor je hotel to moje pisanje brati že v prvem, posebno pa v zadnjem dopisu. Ko sem pa zadnjič omenil žganje-pitje, se to ni vsem prav zdelo. Da, resnica v oči bode! In ker nekteri, ki so bili malo zadeti, dopisniku pretijo pri tem pa gosp. kaplana, zlasti pa bogoslovca iz Hotavelj dolžijo, mi je dolžnost sumljivce opozoriti, da so ti dopisi prišli iz narodne in žulave roke spodaj podpisanega. In to lahko tudi vredništvo spriča. (Da. Vredn.) Če sem v dopisu 4. dan oktobra koga razžalil, oglasi naj se pri meni, ker ime moje ni tako zeló neznano, kakor se je pred letom pri glasovanji dobro pokazalo.

Pri tej priložnosti pa prosim naše, za dopisovanje bolj pripravne može, naj oni primejo za pero, ter naznanujejo vesele in žalostne dogodke od tod. Z veseljem jih bodemo čitali, ker bode od nas; zlasti potem, ko spravimo še zadnje jesenske pridelke, boše čas včasih stopiti v bližne Poljane, kjer imajo bralno društvo. Se vé da bi morali se naročiti pa tudi na „Danico“ in „Slovenca“, za ktera časopisa pa sedaj „menda“ niso imeli denarja. Pa le tiho, da kdo zopet kaj ne poreče!
R . . . c.

Iz **Cerkljan**, 18. oktobra. Prav pametna je postava, da mora vsak kovač, kteri hoče konje kovati, preskušnjo napraviti pri vodstvu podkovstva v Ljubljani. Danes vam naj povem le izgled. Pripovedoval mi je nek kmet, da je dal tudi letos kakor navadno konje v Zgornjem Berniku kovati. Ali kak razloček med pred in zdaj, kar se je kovač v Ljubljani učil, je rekel! Moram reči, da že mnogo let hodim k njemu svoje konje kovat in še nikdar mi ni nobenega zakoval, a vendar zdaj daje kovač kopitu vso drugo podobo; res vsak lahko vidi, da pripravlja zdaj podkev za kopito, prej pa je pripravljal kopito za podkev. Toraj je res vsem kovačem nujno svetovati, da v Ljubljani pri podkovskem vodstvu svoj izpit napravijo.

Domače novice.

(**Pogreb**) č. o. Andreja Kržiča, iz tukajšnjega fančičanskega samostana, je bil danes popoldne. Vdeležilo se ga je mnogo duhovnikov sekularnih in regularnih, kakor tudi družih vernih, ki so ljubljenege ranjcega spremili k poslednjemu počitku, kjer naj v miru počiva, dokler ga ne zbudi glas božji! Več o tem jutri.

(**Sokolski večer**) včeraj zvečer kljubu bogatemu in jako ugodnemu sporedu, pri katerem so sodelovali

pevci in c. kr. godba, ni bil toliko obiskovan, kakor je bilo pričakovati. Dobro in na občeno pohvalo rešil je svojo nalogo g. Perdan. Nadajmo se, da bodo „Sokolski večeri“, ki so bili lansko leto tolikanj priljubljeni in vselej sobe gosto natlačene, tudi letos ravno taki postali.

(Presvitli cesar) daroval je za podporo zidanja cerkve v Sori, v političnem okraji Ljubljanskem, 400 gld. iz privatnega premoženja.

(„Schulvereinov“ otroški vrt že sad rodi.) Opoludne pri kosilu. Na mizi pečen zajec. Mali fantiček, gojenček nemškega otroškega vrta rad je pečenega zajca. Mati mu dá kosček pečenke. Fantiček ga po-grize. Premalo ga mu je. Še bi rad prosil za grizljaj. Da se bolj prikupi svojim slovenskim staršem, milo poprosi: „Papá, gib zajcen!“

(Našli so) truplo ranjega Auseneka, bivšega kontrolorja v oljarici Podgradom v vodi blizo Šmarčne. Dali so ga njegovim sorodnikom. Utopljenca je letos poleti zmanjkalo.

(Hiša za bolne duhovnike v Gorici), ki se je letos dozidala na zemljišči grofa Coroninija pod palačo barona Formentinija, se je v nedeljo, 12. t. m. slovesno blagoslovila. Mil. gospod knez in nadškof je z veliko asistenco opravil sv. opravilo ter je prvič maševal v domači kapeli, ki ima tri altarje. Letos pridejo vsi duhovniki, ki so se oglasili za podporo, v Gorici; v Meranu letos ne bodo imeli nobenega. Lego in hišno opravo, kakor tudi goriško podnebje in okolico bolniki jako hvalijo. („Soča.“)

(Žalostne novice) prinašajo nam iz Štajarskega naši prijatelji. Da bo ponemčevanje prej dovršeno, jeli so se ondi učitelji nastavljeni, ki niso zmožni slovenščine in vendar imajo le s slovensko dečo opraviti. Nekaj enacega z dvema izgledoma pojasnjene ima tudi „Südost. Post.“. Taista pravi, da se je v Ločah pri sv. Duhu učiteljska služba podelila učitelju, ki nima spričevala zmožnosti iz slovenščine. Ravno taka je z učiteljem v Laškem trgu. Nobeden teh dveh ne zna slovenskega. Naj vendar naši poslanci v državnem zboru nekoliko poprašajo, ali je res Štajarska „turški pašalik“, kjer nemčurji delajo brez kazni in ovire, kar sami hočejo. Dežela jim kruh reže, učitelji pa ne umejo ne staršev ne šolske mladine, potem naj uspešno podučujejo!? Kako bo učil? To je vendar že od sile! Može, ne dajte si vendar duševno moriti svojih otrok in ne mečite s krvavimi žulji težko prisluzenih krajarjev venkaj za nevednost svojih otrok. Saj sami dobro veste, da se v nerazumljivem jeziku ne morejo ničesar pridati naučiti, leta pa so zgubljene za vas in za dečo.

(O vodi za Trst) poroča „Edinost“ se je postavil v Trstu bogat konsorcij, ki se bo pečal z napeljavo dobre pitne vode iz neke dupline pri Trebčah v Trst. Pravi, da je celó neka Dunajska banka k konsorciju pristopila, vode pa da je ondi toliko, da bi jo ves Trst zadosti dobil. Prav bi že bilo, vsaj bi Trst prej prišel do dobre pitne vode, kakor mu bo pa sploh tako mogoče, dokler se bode sedanji magistrat za njo pogajal. Ko bi se šampanjer in piške dale v denar spremeniti, kolikor je obojega na račun napeljave vode in njenih študij šlo v dotični komisiji po poti vsega naravnega, bili bi cilju pač že mnogo bližje, kakor zdaj.

(Usmiljenje) je krasna čednost, ako se taista ne rabi na farizejsk ali pa ne na veleizdajen način. Tega pa, da bi se kruh tujim ljudem rezal, domačim otrokom bi se pa še drobtine ne privoščile, nemoremo pa nikakor odobravati. Znano je, koliko revežev je po Trstu in okolici, ki danes zvečer še ne vé, kaj bo jutri zjutraj v usta založil, da si potolaži kruleči želodec, in vendar se, kakor čujemo, Tržaški magistrat ne zmenji ravno dosti za nje. Temveč so pa „neodrešenim“ mestnim očetom pri srci rešeni bratje po laškem kraljestvu, katerim so v Napolj nekaj tisočakov poslali, da jih za kolero nekoliko potolažijo. Kdo zna, ko bi bila kolera, ktere naj nas večni Bog obvaruje, pri nas tako divjala, kakor je še pred malo dnevi razsajala po Napolji, ali bi se bili Tržaški „neodrešenci“ tudi na nas domislili? Skoraj bi smeli staviti groš na goldinar, da bi bili rekli: „Nemamo nič! Nič ne damo!“

(Trmoglavost Lahov v Trstu) bo vzrok, da se bo razpustilo sedanje mestno starešinstvo, kar bi se bilo moralo že zdavnaj zgoditi. Vsaj tako se nam poroča javno mnenje iz Trsta. Nam je sploh nerazumljivo, kako da vlada ta mestni odbor in njegovo šestokrat naravnost protiaustrijsko postopanje s toliki Jobovo potrpežljivostjo gleda; po naših se vé da

merodajnih mislih, bi Tržaškega mestnega odbora, kakoršen je dandanes, že zdavnaj več ne smelo biti. Zarad svoje brezobzirnosti nasproti Slovincem nimamo kaj drugega reči, kakor da toliko pravice, kakor se pod tem mestnim zastopom v Trstu Slovincem priznava, dobili bi je tudi, ko bi Kitajci v Tržaški mestni zbornici sedeli.

(Koprski mestni odbor) je razpuščen, kakor „Tr. Tagblatt“ poroča, menda zarad političnega Avstriji „preprijaznega“ postopanja (!) Prav je, le tako naprej. Vlada je s svojo potrpežljivostjo že le preveč dopustila, da je „irredenti“ že toliko perja zrastle, da ona že dolgo časa brezsravno leta iz iztočnih obal adrijskega morja na zapadne.

Razne reči.

— Tat v mrtvaški krsti. V pogorskih krajih vroče Mexike je navada zjutraj zgodaj, ko še ni tako vroče mrličje pokopavati. Župniku v Soledad de Sancta Crux se tedaj ni nič čudno zdelo, ako so ga nekteri „mrličjevi“ sorodniki prosili, da bi ob 4. uri zjutraj pokopal mrliča in da bi smela čez noč krsta v cerkvi ostati. Težka krsta je bila postavljena pred altar in cerkev zaprta. Ali po noči ni bilo pokoja. Cerkvenikovi psi so tako zeló in neprestano lajali, da se je župnik zbudil in šel gledat, kaj da je. Nikjer ne opazi nič; nazadnje odpre cerkev in kaj vidi? — Vidi, kako da je „mrlič“ naglo skočil z altarja in se hotel zopet v krsto skriti. Župnik je vedel, pri čem da je, zapre vrata, in pokliče ljudi, da primejo tatú, ki se je zvečer v krsti vtihotal v cerkev. Ko ljudje pridejo in primejo tatú, zagledajo, da je že najdražje stvari z altarja spravil v svojo torbo. Začnó ga kropiti, pa ne z blagoslovljeno vodo, marveč z udarci, ter ga spravijo veseli v hladni grob — ječo.

— Ravnopravnost pri poštenih Nemcih. Berolinska „Germania“ je prinesla iz Hildesheima to-le znamenito poročilo: „Tukajšni generalvikar je zapovedal vsem župnikom in njihovim namestnikom, da naj brez odlašanja sporočé, koliko Poljskih delavcev obojega spola je v vsaki fari, v ta namen, da se povsodi, kjer je le količjak treba, nastavi duhovnik, ki zna poljski govoriti, da bo spovedoval Poljake, jim poljski pridigoval in njihove otroke v maternem jeziku krščanske resnice učil. Škofjski ordinarijat si na vse mogoče načine prizadeva, da bi vstregel verskim zahtevam in potrebam Poljskih delavcev, ki stanujejo na Hildesheimskem ozemlju.“ Tako spoštujejo druge jezike poštene Nemci, ki se od liberalnih ločijo, kakor dan od noči!

Telegrami.

Praga, 20. oktobra. V deželnem zboru predlagal je Clam vpeljavo drugega deželnega jezika po vseh srednjih šolah za obligaten predmet ter ga je utemeljeval v jako spravedljivem govoru. Deželni zbor izročil je predlog šolskemu odseku.

Budapešt, 20. oktobra. Tisza je predložil v zbornici poslancev načrt postave, po katerem naj se bo preosnovala zbornica magnatov za gosposko zbornico. Izročil se je enoindevajsetoričnemu odseku v pretres.

Budapešt, 20. oktobra. Nemška cesarica pisala je lastnoročno predsedniku ogerske družbe rudečega križa ob priliki, ko so Elizabethino bolnišnico odprli.

Bruselj, 20. oktobra. Pri občinskih volitvah ostali so po vseh večjih mestih, kakor tudi po manjših krajih liberalci zmagovalci; večine so se jim povečale. Mir se ni nikjer na izvanreden način kalil.

Pariz, 20. oktobra. Bomba se je razpočila v orožniški kasarni pri sv. Štefanu ob polunoči. Zlobna roka položila jo je na okno brigadirske (korporalske) sobe. Razpok je napravil mnogo škode, ubil pa ni nikogar.

Društvo za napravo zvonov za cerkev Jezusovega presv. Srca v Ljubljani

so darovali gg.:

111. Kajzel Peregrin, trgovca,	5 gl. — kr.
112. Omahen Marija, branjevka,	1 „ — „
113. Grofinja Auersperg,	5 „ — „
114. Zdešar Lovro, hišni posestnik,	5 „ — „
115. Zdešar Josipina, soproga hišn. pos.,	5 „ — „
116. Zadergal Katarina, kuharica,	5 „ — „
117. Mon Jovana,	2 „ — „
118. Haler Marija,	1 „ — „
119. Hansel Antonija, hišna pesestnica,	5 „ — „
120. Potočnik Nikolaj,	5 „ — „
121. König Jurij, župnik,	5 „ — „
122. Zarnik Matija, župnik,	5 „ — „
123. Hrovat Miha,	3 „ — „
124. More Anton, kaplan,	4 „ — „

Tuji.

17. oktobra.

Pri **Maliči:** Vladimir Rovinski, rentir, iz Moskve. — Avg. Heldenfleiss, iz Meissena. — Dr. Ant. vitez Beck, c. kr. dvorni svetnik, z Dunaja. — Gizela Garzner, operetna pevka, iz Grada. — Jan. vitez Matkowski, z družino, iz Celja.

Pri **Stonu:** Dr. Avg. Hartmann, bibliotekar, s soprogo, iz Monakova. — Franc Dolencec trgovec, z Dunaja. — M. Lohowitsh, trg. usnja, z Dunaja. — Franc Trauner, trg. pot, z Dunaja. — Janez Humitja, c. k. nadporočnik, z Dunaja. — Dr. Josip Jaglič, odvetnik, z družino, iz Mohača. — R. Mohorčić, trg. pot., iz Trsta. — Julij Franzin, trg. pot., iz Dijane. — Alojzij Jentl, okr. zdravnik, iz Cirknice. — Alojzij Coelig, agent, iz Novomesta. — Gustav Kroupa, c. k. rud. uradnik, iz Idrije.

Pri **Južnem kolodvoru:** Avgust Kopf, kavarnar, iz Pulja.

Eksekutivne dražbe.

28. oktobra. 3. e. džb. pos. Jakob Bezov iz Žalovje, rktf. št. 123 pod Grm. Rudolfovo. — 3. e. džb. pos. Ana Plis iz Velike Lipovce. Trebno.

Žitna cena.

Pšenica banaška 1 hkl. 8 gl. 18 kr., — domača 6 gl. 43 kr. — Rž 5 gl. 51 kr. — Ječmen 4 gl. 75 kr. — Ajda 5 gl. 60 kr. — Proso 5 gl. 44 kr. — Turšica 5 gld. 25 kr. — Oves 2 gl. 95 kr.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

20. oktobra.

Papirna renta po 100 gld.	80 gl. 95 kr.
Sreberna „ „ „	82 „ — „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	103 „ — „
Papirna renta, davka prosta	95 „ 95 „
Akcije avstr.-ogerske banke	859 „ — „
Kreditne akcije	285 „ 80 „
London	122 „ — „
Srebro	— „ — „
Ces. cekini	5 „ 78 „
Francoški napoleond.	9 „ 69 „
Nemške marke	59 „ 85 „

V nobeni hiši naj ne primanjkujejo sledeča

poskušena zdravila.

Antirrheumon, najboljšo zdravilo proti prehlajeni, kostobolji, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Steklenica 40 kr.

Piccolijeva esenca za želodec.

Ta esenca je narejena iz rož, in je zato tako priljubljena, ker je ozdravila že mnogo tisoč ljudi, kar se vidi iz pohvalnih pisem in zdravniških pričel, ki jih izdelovatelj dobiva.

To zdravilo pomaga pri boleznih v želodeci in v trebuhu, ozdravi krč in ščipanje v črevesu, prehodno in trebušno mrzlico, zaprtje, hemorojide, zlatenico, glavobol itd., ter je najbolje zdravilo za otroke zoper gliste. Steklenica 10 kr., kdor jih več vzame dobi ceneje.

Najboljše in najplivnejše pravo norveško pomuhljevo jetno olje proti mramorici, rrahitisi, pljučnici, kašlju itd. Steklenica 60 kr.

Pastile santoninske; izkušeno zdravilo zoper gliste, škatljica po 10 kr., 100 koščekov 60 kr. 1000 koščekov 5 gld.

Salicilne pastile proti prehlajenju najboljši pripomoček proti davici (difteritisi), pljučnim, prsim in vratnim bolečinam, zoper kašelj in hripavost, škatljica 20 kr.

Prave od Nj. c. kr. Veličanstva cesarja Jožefa II. privilegirane **kričstilne kroglijice** od lekarne **Pserhofer na Dunaji.** Škatljica 21 kr., jeden zavoj s 5 škatljicami 1 gld. 50 kr.

P. n. občinstvo se sviri proti ponarejanju teh kroglijic.

Zeliščni prsni sirop,

priljubljen od G. Piccoli-ja, lekarja pri Angelju v Ljubljani, na Dunajski cesti. Ta iz zdravilnih zelišč izdelani sirop se rabi z najboljšim vspehom proti vsem prsnim in pljučnim boleznim, zasliženju, kašlju, hripavosti, dušljivemu kašlju itd. Odraščeni naj vzamejo 3 do 4 žlice vsaki dan, otroci pa toliko žlic.

Ne zamenjati z rudečim sokom, kterege pod tem imenom prodajajo. Pravi sok mora temno rudeč biti. Steklenica 36 kr.

Salicilna ustna voda,

in salicilni zobni prah lekarja G. Piccoli-ja v Ljubljani vzdržuje dober duh v ustih in ohrani zdrave zobe, okrepeča željosti in je najbolje sredstvo zoper kostna gnjiloba in vse zobne ustne in vratne bolezni. — Vzame se pol žlice na pol kozarca vode za izplakniti usta po jedi, ali pa nekaj kapljic na mokro zobno krtačico, za čiščenje zob in željosti. Steklenica salicilne ustne vode 40 kr., 1 škatljica salicilnega zobnega praha 25 kr.

Tu navedena, kakor vsa druga zdravila so zmiraj svežna za dobiti v lekarni G. Piccoli-ja pri Angelju v Ljubljani, Dunajska cesta. Naročila izvršujejo se s prvo pošto proti povzetju zneska. (7)